Prizonierii japonezi din Gulag în memoria basarabenilor

Anatol PETRENCU

În august 1945, URSS a declarat război Japoniei. În urma operațiunilor militare, sovieticii au capturat un număr mare de prizonieri japonezi. Astfel, conform datelor oficiale, în urma Operațiunii strategice din Manciuria (9 august - 2 septembrie 1945) au fost luați în prizonierat 593 990 militari japonezi. Au urmat operațiuni militare pe insulele Sahalin și Kurile, soldate cu capturarea a 18 320 și, respectiv – a 60 000 de soldați și ofițeri ai Japoniei. Conducerea URSS a considerat că prizonierii militari japonezi au luptat împotriva Statului sovietic, de aceea pot fi folosiți în interese economice, pe șantierele proprii. Astfel, japonezii au fost trimiși în diverse lagăre de muncă forțată ale Gulagului. Despre situația lor au scris mai mulți autori. Îl vom cita doar pe Alexandr Soljenițîn, care expune un episod desfășurat în 1947, în unul din lagărele din Krasnoiarsk (lagărul Revucii), în care au fost aduși 40 de ofițeri japonezi, considerați de sovietici ca fiind „criminali de război" (A. Soljenițîn și-a pus întrebarea: ce crime au comis ei față de URSS?). În condițiile geroase, greu de suportat chiar de ruși, japonezii au fost obligați să taie pădure, au fost jefuiți de criminalii de drept comun de haine și de alimente. Ei s-au adresat administrației lagărului, dar în zădar. Atunci au declarat că dacă administrația nu va interveni, dimineața doi ofițeri se vor sinucide (harachiri) și acesta va fi doar începutul.

Sarcina acestui demers este de a studia memoriile basarabenilor, deportați în Siberia, care au fost în aceleași lagăre cu japonezii și ce amintiri le-au lăsat aceștia. Pentru realizarea sarcinii formulate, am consultat toate sursele accesibile și voi prezenta doar două. Este vorba de Alexei Marinat și Vadim Pirogan.

Scriitorul Alexei Marinat a cunoscut ofițeri japonezi, cu care s-a întreținut în lagărele din Siberia, cu unul din ei chiar a construit un depozit de alimente. Iată ce opinie și-a format scriitorul A. Marinat despre japonezi: „... poporul japonez este unic pe glob, unic în felul său prin organizarea socială, prin tradițiile sale vechi și foarte sănătoase, prin disciplina riguroasă a națiunii întregi și prin solidaritatea dintre membrii societății, pe care n-o are nici o națiune în lume. Cel mai mult m-a mirat disciplina care domnea într-

o armată învinsă, izolată, departe de patrie, pusă în condiții neomenești: inferiorii în grade îi salutau pe superiori, ca și cum s-ar fi aflat în garnizoana lor. Un grup de ofițeri care se aflau într-o brigadă cerea de la brigadierul lor să facă norma de lucru pentru general, iar seara să-l aducă acasă pe năsălii, fiindcă așa le dictează conștiința".

Vadim Pirogan, deportat în Siberia, în lagărul din Taișet, a cunoscut prizonierii japonezi de acolo, în număr de 50 000 de oameni. Memorialistul expune ceea ce văzuse el, despre disciplina autoimpusă de prizonierii de război, despre alimentația lor, despre protestele lor față de administrația sovietică etc.